

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ CÔNG THƯƠNG

VIỆN NGHIÊN CỨU
CHIẾN LƯỢC, CHÍNH SÁCH CÔNG THƯƠNG

NGUYỄN HUY BÁCH

**XU HƯỚNG VẬN ĐỘNG CỦA CHỢ TRUYỀN THỐNG Ở
VIỆT NAM TRONG ĐIỀU KIỆN PHÁT TRIỂN KINH TẾ
THỊ TRƯỜNG VÀ HỘI NHẬP QUỐC TẾ**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

HÀ NỘI - 2018

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ CÔNG THƯƠNG

VIỆN NGHIÊN CỨU
CHIẾN LƯỢC, CHÍNH SÁCH CÔNG THƯƠNG

NGUYỄN HUY BÁCH

**XU HƯỚNG VẬN ĐỘNG CỦA CHỢ TRUYỀN THỐNG
Ở VIỆT NAM TRONG ĐIỀU KIỆN PHÁT TRIỂN KINH
TẾ THỊ TRƯỜNG VÀ HỘI NHẬP QUỐC TẾ**

Chuyên ngành: Kinh doanh thương mại

Mã số: 62.34.01.21

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

1. TS. NGUYỄN THỊ NHIỀU
2. PGS.TS. NGUYỄN XUÂN QUANG

HÀ NỘI - 2018

LỜI CAM ĐOAN

Với danh dự và trách nhiệm cá nhân, tôi xin cam đoan luận án **“Xu hướng vận động của chợ truyền thống ở Việt Nam trong điều kiện phát triển kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế”** là công trình nghiên cứu khoa học độc lập của riêng tôi. Các kết quả nghiên cứu trong luận án do tôi tự thu thập, phân tích một cách khoa học, phù hợp với thực tiễn của Việt Nam. Các kết quả này chưa từng được công bố trong bất cứ nghiên cứu nào khác.

Tác giả luận án

Nguyễn Huy Bách

MỤC LỤC

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT.....	v
DANH MỤC PHỤ LỤC.....	vi
DANH MỤC BẢNG BIỂU	vii
DANH MỤC HÌNH.....	viii
PHẦN MỞ ĐẦU	ix
CHƯƠNG 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ XU HƯỚNG VẬN ĐỘNG CỦA CHỢ TRUYỀN THỐNG TRONG ĐIỀU KIỆN PHÁT TRIỂN KINH TẾ THỊ TRƯỜNG VÀ HỘI NHẬP QUỐC TẾ.....	1
1.1. Đặc điểm và vai trò của chợ truyền thống	1
1.1.1. Các khái niệm cơ bản	1
1.1.2. Đặc điểm cơ bản của chợ truyền thống	3
1.1.3. Phân loại chợ truyền thống	9
1.1.4. Vai trò của chợ truyền thống	10
1.2. Xu hướng vận động của chợ truyền thống và tiêu chí đánh giá	16
1.2.1. Xu hướng vận động của chợ truyền thống	16
1.2.2. Tiêu chí chủ yếu nghiên cứu, đánh giá xu hướng vận động của chợ truyền thống	19
1.3. Các nhân tố cơ bản tác động tới xu hướng vận động của chợ truyền thống...26	
1.3.1. Tác động của phát triển kinh tế thị trường ở Việt Nam.....26	
1.3.2. Tác động của hội nhập kinh tế quốc tế ở Việt Nam	28
1.3.3. Tác động của môi trường kinh doanh ở Việt Nam.....29	
1.4. Kinh nghiệm điều chỉnh xu hướng vận động của chợ truyền thống ở một số nước trên thế giới	33
1.4.1. Kinh nghiệm của một số nước lựa chọn	33
1.4.2. Bài học có thể áp dụng cho Việt Nam	39
CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG XU HƯỚNG VẬN ĐỘNG CỦA CHỢ TRUYỀN THỐNG VIỆT NAM THỜI GIAN QUA.....	44
2.1. Tổng quan về chợ truyền thống Việt Nam.....	44
2.1.1. Lịch sử hình thành và phát triển của chợ truyền thống Việt Nam.....	44
2.1.2. Đặc trưng cơ bản của chợ truyền thống Việt Nam hiện nay	46

2.2. Nghiên cứu thực trạng xu hướng vận động của chợ truyền thống của Việt Nam thời gian qua theo các tiêu chí chủ yếu.....	49
2.2.1. Thực trạng xu hướng vận động của chợ truyền thống Việt Nam theo các tiêu chí về số lượng.....	49
2.2.2. Nghiên cứu thực trạng xu hướng vận động của chợ truyền thống ở Việt nam thời gian qua theo các tiêu chí về chất lượng.	63
2.3. Thực trạng các nhân tố cơ bản tác động đến xu hướng vận động của chợ truyền thống Việt Nam thời gian qua	80
2.3.1. Tác động của phát triển kinh tế thị trường ở Việt Nam.....	80
2.3.2. Tác động của hội nhập kinh tế quốc tế ở Việt Nam	82
2.3.3. Tác động của môi trường kinh doanh ở Việt Nam.....	83
2.4. Đánh giá chung về xu hướng vận động của chợ truyền thống ở Việt Nam thời gian qua.....	91
2.4.1. Những xu hướng vận động tích cực và phù hợp của chợ truyền thống....	91
2.4.2. Những xu hướng vận động trái chiều và chưa phù hợp của chợ truyền thống thời gian qua và nguyên nhân.....	94
CHƯƠNG 3: PHƯƠNG HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP ĐẢM BẢO XU HƯỚNG VẬN ĐỘNG PHÙ HỢP CỦA CHỢ TRUYỀN THỐNG VIỆT NAM TRONG ĐIỀU KIỆN PHÁT TRIỂN KINH TẾ THỊ TRƯỜNG VÀ HỘI NHẬP QUỐC TẾ ĐẾN NĂM 2030	100
3.1. Bối cảnh và những yêu cầu đảm bảo xu hướng vận động phù hợp của chợ truyền thống ở Việt Nam thời kỳ đến năm 2030	100
3.1.1. Bối cảnh trong nước và quốc tế và những tác động đến xu hướng vận động của chợ truyền thống	100
3.1.2. Dự báo xu hướng vận động của chợ truyền thống ở Việt Nam thời gian tới.....	108
3.1.3. Những yêu cầu đảm bảo xu hướng vận động phù hợp của chợ truyền thống thời gian tới.....	111
3.2. Quan điểm mục tiêu và phương hướng đảm bảo xu hướng vận động phù hợp của chợ truyền thống Việt Nam đến năm 2030	112
3.2.1. Quan điểm.....	112
3.2.2. Mục tiêu	114

3.2.3. Định hướng	115
3.3. Giải pháp chủ yếu đảm bảo xu hướng vận động phù hợp của chợ truyền thống Việt Nam đến năm 2030	120
3.3.1. Hoàn thiện hệ thống pháp luật và cơ chế, chính sách hỗ trợ, khuyến khích của Nhà nước đối với việc phát triển chợ truyền thống.	120
3.3.2. Giải pháp nâng cao hiệu lực và hiệu quả quản lý chợ	133
3.3.3. Giải pháp bảo tồn loại hình chợ truyền thống, giữ gìn bản sắc văn hóa, phát triển du lịch	136
3.3.4. Giải pháp tạo nguồn lực nhằm xây dựng chợ bảo đảm an toàn thực phẩm	137
3.3.5. Giải pháp phòng chống cháy nổ, bảo vệ môi trường trong các chợ truyền thống	140
3.3.6. Giải pháp đào tạo, bồi dưỡng phát triển nguồn nhân lực	142
3.3.7. Phát huy vai trò của Hiệp hội phát triển chợ Việt Nam	143
3.3.8. Phát triển các dịch vụ trong chợ	144
3.3.9. Xây dựng cơ sở dữ liệu.....	145
KẾT LUẬN	146
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU Error! Bookmark not defined. CỦA NGHIÊN CỨU SINH	149
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	149
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Viết tắt	Tiếng Anh	Tiếng Việt
KTTT		Kinh tế thị trường
HNQT		Hội nhập quốc tế
KTXH		Kinh tế - xã hội
HTPP		Hệ thống phân phối
TMĐT		Thương mại điện tử
TTMS		Trung tâm mua sắm
TTTM		Trung tâm thương mại
ST		Siêu thị
BVMT		Bảo vệ môi trường
MS		Mã số
NCS		Nghiên cứu sinh
Chợ TT		Chợ truyền thống
UBND		Ủy ban nhân dân
VSATTP		Vệ sinh an toàn thực phẩm
HTX		Hợp tác xã
WTO	World Trade Organization	Tổ chức Thương mại Thế giới
MUTRAP	European Trade Policy and Investment Support Project	Dự án Hỗ trợ Chính sách Thương mại và Đầu tư của châu Âu

DANH MỤC PHỤ LỤC

PHỤ LỤC 1

PHIẾU ĐIỀU TRA NGƯỜI TIÊU DÙNG

PHỤ LỤC 2

PHIẾU ĐIỀU TRA THƯƠNG NHÂN, HỘ KINH DOANH TẠI CHỢ
TRUYỀN THỐNG

PHỤ LỤC 3

PHIẾU ĐIỀU TRA DÀNH CHO CÁN BỘ QUẢN LÝ TẠI CHỢ TRUYỀN
THỐNG

PHỤ LỤC 4

PHÂN TÍCH THỰC TRẠNG CÁC DỮ LIỆU SƠ CẤP TỪ CÁC PHIẾU
ĐIỀU TRA

PHỤ LỤC 5

NHỮNG CỘT MỐC CHÍNH TRONG HỘI NHẬP KINH TẾ QUỐC TẾ
CỦA VIỆT NAM KỂ TỪ KHI THỰC HIỆN ĐỔI MỚI

PHỤ LỤC 6

MỘT SỐ VBQPPL VỀ QUẢN LÝ, PHÁT TRIỂN CHỢ

DANH MỤC BẢNG BIỂU

Bảng 2.1: Số lượng chợ trên địa bàn cả nước giai đoạn 2005-2015	49
Bảng 2.2: Phân bố hệ thống chợ và một số chỉ tiêu cơ bản về chợ trên cả nước đến năm 2014	53
Bảng 2.3: Một số chỉ tiêu về mật độ chợ toàn quốc.....	55
Bảng 2.4: Số hộ kinh doanh trung bình trên chợ	62

DANH MỤC HÌNH

Hình 2.1a: Phân bố chợ giữa các vùng trên cả nước năm 2005	51
Hình 2.1b: Phân bố chợ giữa các vùng trên cả nước năm 2015	51
Hình 2.2: Tính chất xây dựng theo hạng chợ	57
Hình 2.3: Cơ cấu hàng hóa mua bán tại chợ truyền thống Việt Nam	61
Hình 2.4: Tình hình nguồn hàng cung cấp cho thương nhân tại chợ trên phạm vi cả nước và từng vùng kinh tế.	72
Hình 2.5: Tỷ lệ trang bị thiết bị kiểm tra nhanh về chất bảo quản và dư lượng thuốc bảo vệ thực vật trong hàng hóa	73
Hình 2.6: Tỷ lệ thương nhân đã qua đào tạo thuộc các ngành có liên quan đến thực phẩm	74